

Om snyd og videnskab

Skrevet af: Lars Hem
Oprettet 27/09/2007 - 20:43

Uredelighedsudvalgets afgørelse i Nyborgsagen er uansvarlig

Uredelighedsudvalget (UVVU), den offentlige vagthund vedrørende snyd i videnskabeligt arbejde, frikendte i sommer Helmuth Nyborg for anklager om videnskabelig uredelighed i forbindelse med hans rapporter om kønsforskelle i intelligens.

Sagen døde imidlertid ikke med dette, for efterfølgende er to personer trådt ud af udvalget som en konsekvens af denne afgørelse. Afgørelsen er også problematisk, for der er skabt nogle fortilfælde ved sagsbehandlingen og afgørelserne i denne sag, som svækker de nationale bestræbelser på at forhindre snyd i forskning, og som derfor har brug for nogle ord med på vejen.

Nyborg-sagen handler i virkeligheden om to spørgsmål – og alene om disse to spørgsmål.

Det ene er: Har Nyborg fiflet med sine data eller med sine rapporter om dem? Og det betyder, for det første, om der er overensstemmelse mellem observationsprotokollerne (og er disse rimelig troværdige) og de data som indgår i det statistiske univers, han foretager sine analyser på. Og for det andet, om det han så rapporterer som sine resultater og deres grundlag, både er sandt og uden alvorlige fortilser.

Den eneste måde, man kan belyse disse spørgsmål på, er ved at man undersøger dem konkret. Dette er Nyborg forpligtet til at medvirke til. Han skal fremlægge sine observationsprotokoller, sine datamatricer og sine arbejdsprocedurer, når han bliver bedt om at dokumentere grundlaget for sine konklusioner. Og det bringer os til det andet spørgsmål.

Andres adgang

Dette andet spørgsmål er: Har Nyborg saboteret adgangen til sine data og indblikket i, hvordan data er produceret og analyseret? Det betyder: Har andre adgang til hans observationsprotokoller og er beskrivelsen af gangen fra de konkrete observationer til de tal, som præsenteres i offentligheden som undersøgelsens resultater, tilgængelige for eftersyn. Både i betydningen: har Nyborg givet adgang til at kikke og i betydningen, at det man så ser, er spor af en reel arbejdsgang i forædlingen af de konkrete observationer til de data, som kan gøres til genstand for statistiske analyser.

Uredelighedsudvalget forholder sig til spørgsmålet, om Nyborg har forhindret indblik i sine data i punkt tre i sin afgørelse, og de frikender ham for dette. Men det sker med en meget overfladisk argumentation og uden reelt at forholde sig til den kendsgerning, at – mig bekendt – hverken observationsprotokollerne eller datamatricerne er offentlig tilgængelige.

Uredelighedsudvalget forholder sig heller ikke til, at det som gennem en lang sagsgang – det er fem år – er fremlagt af baggrundsmateriale fra Nyborgs side både er ufuldstændigt, er blevet korrigeret flere gange og er kommet i flere versioner.

Mener man virkelig, at denne åbenbare forhaling af et simpelt ønske om gennemskelighed i datagrundlaget for hans rapporterede resultater er i overensstemmelse med videnskabelig redelighed og god videnskabelig skik?

Ved sin afgørelse om, at Nyborgs fem år lange forhaling af indsigten i sit datagrundlag ikke giver anledning til alvorlig kritik, har Uredelighedsudvalget reelt undergravet den forpligtelse danske forskere hidtil har haft til offentlig at fremlægge den dokumentation, som ligger bag deres konklusioner. Dermed har man svækket den internationale troværdighed af dansk forskning som helhed.

Det første punkt – om der er fiflet med data – er i den konkrete sag imidlertid lige så vigtig. Hvorfor har Uredelighedsudvalget overhovedet ikke forholdt sig til dette spørgsmål, som jo, når alt kommer til alt, er hovedspørgsmålet?

Som jeg læser Uredelighedsudvalgets afgørelse, har man bl.a. været optaget af at beskytte forskningsfriheden - dvs. retten til at undersøge kontroversielle spørgsmål, uafhængig af hvad universitets forskellige ledelser måtte finde passende. Og den er da også truet i disse tider. Vi er flere som er bekymrede. Men den ret er der ingen, som har anfægtet i forbindelse med Nyborgs forskning.

Ikke kontroversiel

Den aktuelle undersøgelse, som i følge Nyborg viser at mænd gennemsnitlig er lidt mere intelligente end kvinder, er heller ikke specielt kontroversiel. Det er velkendt, at man kan finde kønsforskelle i intelligens, hvis man bruger de metoder til måling af intelligens, Nyborg bruger. Både de metodemæssige og principielle aspekter ved disse observationer har været grundigt diskuteret i mange sammenhænge. At hævde, at denne sag handler Nyborgs ret til at publicere sine kontroversielle forskningsresultater, er rent journalistisk spin – og ikke andet. Det sælger måske aviser, men har intet med virkeligheden at gøre.

Hvordan kan Uredelighedsudvalget have hoppet på dette spin? Enhver med bare et overfladisk kendskab til området og dets diskussioner ved, at det er spin. Nyborg har i mere end tredive år drevet denne slags forskning, uden at nogen har gjort andet end at komme med spydige bemærkninger ved frokostbordet. At han så nu, hvor hans hæderlighed anfægtes, vil have en anden agenda med sig selv i offerrollen og som forkæmperen for den akademiske frihed, er måske forståelig, men det burde da have fået nogle alarmklokker til at ringe hos medlemmerne af Uredelighedsudvalget. I hvert fald i tilstrækkelig grad til, at man prøvede at finde ud af, om der rent faktisk er snyd involveret.

Men det har Uredelighedsudvalget ikke gjort, og jeg forstår ikke hvorfor.

At træffe en afgørelse om et forhold af denne karakter uden at undersøge hvordan sagen i realiteten forholder sig, er dybt uansvarligt. Hvis Nyborg har rent mel i posen, renvaskes han ikke af denne afgørelse – og har han ikke, undergraves tilliden til de videnskabelige kontrolinstanser.

Lars Hem, fil.dr., lektor ved Psykologisk Institut, Aarhus Universitet

Kilde: <http://www.information.dk/147092>